

EBH/174/2016

Év

2016

Védett tulajdonság:

Egészségi állapot

Diszkrimináció területe

Oktatás, nevelés

Diszkrimináció típusa

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Befejezőmód

Jogsértést részben megállapító döntés

A hatóság eljárását kezdeményező kiskorú kérelmező autizmus spektrum zavarral küzd, enyhe értelmi fogyatékos, valamint Tourette-szindrómában szenved. A gyermek továbbá 1-es típusú cukorbeteg és egészségi állapota miatt folyamatos kontrollt igényel. A kérelmezőt cukorbetegsége miatt a számára kijelölt általános iskola nem tudta fogadni, ezért a 2014/2015-ös tanévben tanulmányi kötelezettségeit magántanulóként teljesítette. Ugyanakkor a tanulási képességet vizsgáló bizottság szakértői vélemény a kérelmező számára a tankötelezettség teljesítését kizárólagosan iskolába járással javasolta. A gyermek törvényes képviselői ezért az általános iskolát fenntartó központhoz fordultak, valamint felvették a kapcsolatot az oktatási intézményt működtető önkormányzattal. 2015. szeptember 1-jén az intézményfenntartó központ illetékes tankerületi vezetőjének irodájában a kérelmező számára kijelölt oktatási intézmény vezetője és az illetékes önkormányzat oktatási referensének jelenlétében mégis azt közölték a kérelmező törvényes képviselőivel, hogy a gyermek tankötelezettségét 8-tól 16 óráig tartó iskolába járással a 2015/2016-os tanévben sem teljesítheti.

Fentiek alapján, a kérelmező álláspontja szerint az általános iskola azzal, hogy nevelését, illetve fejlesztését nem a hivatkozott szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően biztosította, egész napos iskolai tartózkodása nem volt lehetséges, valamint a kérelmező diabéteszének gondozása a számára kijelölt oktatási intézményben nem megoldott, egészségi állapota miatt vele szemben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. A kérelmező álláspontja szerint továbbá azzal, hogy az illetékes önkormányzat számára a cukorbeteg diétának megfelelő iskolai étkezést nem biztosította, illetve biztosítja valamint a kérelmező diabéteszének gondozását a számára kijelölt oktatási intézmény nem vállalta, egészségi állapota miatt vele szemben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Fentiekén túl, a kérelmező álláspontja szerint az intézményfenntartó központ illetékes tankerülete azzal, hogy a számára kijelölt oktatási intézményben egész napos iskolai tartózkodása nem volt, illetve továbbra sem lehetséges, valamint a kérelmező diabéteszének gondozása a számára kijelölt oktatási intézményben nem megoldott, és a tankerület nem tette meg a szükséges lépéseket a fent jelzett problémák megoldása érdekében, és ezzel egészségi állapota miatt vele szemben szintén megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

A hatóság határozatában a kérelmet mindhárom eljárás alá vont vonatkozásában elutasította. A gyermek törvényes képviselői a hatóság határozatával szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. 2016. május 6-án kelt, 6.K.34.497/2015/9. számú ítéletében a bíróság a hatóság határozatát hatályon kívül helyezte és a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

Fent hivatkozott ítéletében a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alapeljárás során a hatóság helytállóan állapította meg, hogy a kérelmezőt cukorbetegsége, tehát egészségi állapota miatt érte a kérelemben valószínűsített hátrány azzal, hogy tankötelezettségét egész napos iskolába járással, tanítási napokon 8-tól 16 óráig az oktatási intézményben való tartózkodással nem, csupán magántanulóként teljesítheti. A bíróság az eljárás alá vontak kimentésével kapcsolatban rámutatott arra, hogy *a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban Nktv.) 3. § (6) bekezdése, 4. § s) pontja, valamint 47. § (1) bekezdése alapján a gyermek oktatáshoz fűződő joga sérül akkor, ha állapotának megfelelő különleges bánásmódban nem részesül és a magántanulói státusza miatt megfelelő pedagógiai módszerek és közösség nélkül alacsonyabb szintű ellátásban lesz része. A bíróság szerint téves tehát a kérelmező cukorbetegségével kapcsolatos feladatot egészségügyi ellátásként értelmezni, különösen az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: 26/1997 NM rendelet) alapján. A bíróság határozott álláspontja szerint ugyanis a gyermeknek – a szakértői vélemény által megerősítetten – speciális iskolai ellátásra nyílt jogosultsága, minden más, ennek kivitelezhetősége érdekében adódó problémát a köznevelés – megfelelő feladatkörrel felruházott – szereplőinek kell megoldaniuk. A kérelmező különleges bánásmódot igénylő iskolai elhelyezése tehát az Nktv. rendelkezésein alapul, melyet nem ronthat le a cukorbetegség felügyeletének megoldatlanságából adódó helyzet. A hivatkozás az NM rendelet szabályaira a bíróság szerint azért is helytelen, mert a jogszabályban minden gyermekre vonatkozóan, az egészségügyi alapellátás keretében nyújtandó ellátások köre szerepel, a kérelmező azonban speciális ellátást igényel. Fentiekből következően a bíróság ítéletében kifejtette, hogy az eljárás alá vontak ellátási kötelezettsége nem a 26/1997 NM rendeletből, hanem az Nktv.-ből fakad.*

Hivatkozott ítéletében a bíróság megállapította, hogy az általános iskola kimentése az alapeljárás során alapos volt. Az önkormányzat és az intézményfenntartó központ illetékes tankerületének kimentésével kapcsolatban a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező mindennapos iskolába járását, vagyis napközbeni ellátását biztosító állandó hozzáértő személyzetet az Nktv. 88. § (1) bekezdése értelmében a fenntartó és a működtető köteles biztosítani. A bíróság álláspontja szerint azonban sem az intézményt fenntartó központ illetékes tankerülete, sem pedig az azt működtető önkormányzat nem tett lépéseket annak érdekében, hogy a magántanulói státuszából a kérelmező kikerülhessen és speciális szükségletének megfelelően a számára kijelölt oktatási intézménybe járhasson. Mindkét szerv mulasztott, a kimentésük ezért sikertelen volt. A bíróság álláspontja szerint az intézményfenntartó központ és a működtető önkormányzat közötti feladatmegosztás tisztázása az alapeljárásban elmaradt. Tekintettel arra, hogy a szakértői vélemény felülvizsgálatát senki sem kezdeményezte, az általános iskola köteles a gyermek napközbeni ellátásáról gondoskodni, a feltételek megteremtése – a feladatkörök tisztázása után – a fenntartó/működtető feladata. Fentiek alapján a bíróság ítéletében megállapította, hogy „a megismételt eljárásban az ismert szakértői vélemény birtokában a kiskorú méltányolható érdekeire figyelemmel soron kívül, még a 2016/2017. tanév megkezdése előtt elsősorban egy állandó segítő felvételét kell finanszírozni, az alperesnek (a hatóságnak) azt kell az érintettek közreműködésével és nyilatkoztatásával tisztáznia, hogy ez valóban a működtető önkormányzat feladata-e.”

A megismételt eljárásban a hatóságnak a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság fent hivatkozott 6.K.34.497/2015/9. számú ítéletében foglaltak szerint kellett eljárnia, a hatóság a bíróság iránymutatáshoz kötve volt. A bíróság ítélete alapján az alapeljárás során a hatóság a tényállást alaposan feltárta, egyedül az általános iskolát fenntartó központ és az oktatási intézményt működtető önkormányzat közötti, a kérelmező cukorbetegségével összefüggésben jelentkező speciális igényrel kapcsolatos feladatmegosztást nem tisztázta.

A megismételt eljárásban tehát a hatóságnak mindenképp azt kellett tisztáznia, hogy az intézményfenntartó központ vagy az önkormányzat feladata-e a kiskorú kérelmező mindennapos iskolába járását, napközbeni ellátását lehetővé tevő feltételek megteremtése (például segítő személyzet biztosítása). Ennek alapulvételével pedig azt kellett eldöntenie, hogy az eljárás alá vont intézményeknek az *egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 7. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti kimentése alapos volt-e. Ugyanis a hatóság az alapeljárás során is megállapította, hogy a kérelmezőt cukorbetegsége, tehát egészségi állapota miatt érte a kérelemben valószínűsített hátrány azzal, hogy tankötelezettségét egész napos iskolába járással, tanítási napokon 8-tól 16 óráig az oktatási intézményben tartózkodva nem, csupán magántanulónaként teljesítheti. A kérelmező által valószínűsített védett tulajdonság, illetve hátrány között tehát ok-okozati összefüggés mutatható ki, ezért a hatóságnak az Ebktv. 7. § (2) bekezdésének b) pontja alapján a megismételt eljárásban is azt kellett vizsgálnia, hogy a megkülönböztetésnek van-e a jogviszony természetével összefüggő tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka.*

A megismételt eljárásba folytatott vizsgálat tárgyával kapcsolatban a hatóság határozatában megjegyezte, hogy az alapeljárás során vizsgálta a kérelmező diétás étrenddel, illetve a szakértői vélemény szerint neki járó fejlesztéssel kapcsolatos panaszát is, mellyel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a diétás étrendet, valamint a fejlesztést az önkormányzatnak, illetve oktatási intézménynek, jogszabályon alapuló kötelezettségének eleget téve, biztosítania kellett a kérelmező számára. Ez utóbbival kapcsolatban ugyanakkor megállapította azt is, hogy az eljárás alá vont intézmények ezeket biztosították volna a gyermek számára, a szülők azonban e lehetőségeket a 2014/2015-ös tanévben nem vették igénybe. Tekintettel arra, hogy a kérelem e részeinek alapeljárás során történt vizsgálatával kapcsolatban a bírósági ítélet rendelkezést nem tartalmazott, továbbá, hogy a fejlesztés és a diabéteszes étkezés igénybevétele szoros összefüggésben áll a gyermek mindennapos iskolába járásával, illetve ez utóbbi feltételeinek megteremtésével, az eredeti kérelem e részeire a hatóság a megismételt eljárásban hozott határozatában nem tért ki, hanem a bíróság ítéletének megfelelően a gyermek mindennapos iskolába járását lehetővé tévő feltételek megteremtésével kapcsolatos feladatmegosztás és felelősség kérdésére koncentrált.

Az általános iskola kimentése

6.K.34.497/2015/9. számú ítéletében a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az általános iskolánál nincsenek sem fenntartói, sem pedig működtetői jogok, az intézményvezető az elvárható lépéseket megtette, mulasztás a részéről nem mutatkozott, így kimentése alapos volt. Vagyis a hatóság helytállóan állapította meg az alapeljárás során hozott határozatában, hogy az oktatási intézmény a kérelmezővel szemben az egyenlő bánásmód követelményét nem sértette meg.

Fentiek alapján a hatóság az általános iskolával szemben előterjesztett kérelmet a megismételt eljárásban is elutasította.

Az önkormányzat kimentése

Annak a kérdésnek a tisztázásához, hogy az önkormányzat feladatát képezi-e kiskorú kérelmező mindennapos iskolába járását, napközbeni ellátását lehetővé tevő feltételek megteremtése, a hatóság a bíróság által megjelölt jogszabályhelyeket, illetve a bírósági ítéletben kifejtett megállapításokat vette alapul.

A hatóság elfogadta kimentésként az önkormányzat azon érvelését, miszerint neki alapvetően az étkeztetéssel, illetve a 26/1997 NM rendelet szerinti általános iskola-egészségügyi ellátással kapcsolatban vannak feladatai. A kérelmező speciális szükségletének kielégítése azonban – ahogyan arra a bíróság ítéletében is rámutatott – nem vonható az általános iskola által biztosítandó egészségügyi feladatok körébe, így a 26/1997 NM rendelet hatálya alá. A gyermek napközbeni iskolai ellátásának kötelezettsége az Nktv.-ből fakad, az Nktv. alapján azonban az önkormányzatnak működtetőként ingó és ingatlankezelési, infrastrukturális, állagmegóvási feladatai vannak, melyek körébe nem tartoznak krónikus beteg gyermekek speciális szükségleteinek kielégítésével kapcsolatos feladatok. Továbbá az önkormányzat és az intézményfenntartó központ között létrejött szerződések bekérése és áttanulmányozása alapján is az előző következtésre jutott a hatóság, tehát az önkormányzat működtetői feladatai alapvetően infrastrukturális jellegűek, ezekbe pedig nem tartozik bele a krónikusan beteg gyermekek napközbeni ellátásnak megszervezése. A kiskorú kérelmező cukorbetegségéből fakadó állapotának napi szintű figyelemmel kísérése és a gyermek diabéteszrel kapcsolatos ellátása tehát a hatóság álláspontja szerint nem sorolható az önkormányzat feladatkörébe.

Fentiek alapján a hatóság megállapította, hogy az önkormányzat Ebktv. 7. § (2) bekezdésének b) pontja alapján történő kimentése sikeres volt, vagyis az eljárás alá vont önkormányzat a tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indokát adta annak, hogy a kérelmező cukorbetegségével összefüggő napközbeni ellátását lehetővé tévő feltételek megteremtése nem az ő feladata, ezért a hatóság a kérelmező önkormányzattal szemben előterjesztett kérelmét elutasította.

Az intézményfenntartó központ kimentése

Annak tisztázásához, hogy az általános iskolát fenntartó központ feladatát képezi-e a kiskorú kérelmező mindennapos iskolába járását, napközbeni ellátását lehetővé tevő feltételek megteremtése, a hatóság szintén a bíróság által megjelölt jogszabályhelyeket, illetve a bírósági ítéletben kifejtett megállapításokat vette alapul.

Az intézményfenntartó központ elnökének nyilatkozata szerint a 26/1997 NM rendelet, valamint az általa szintén hivatkozott egészségügyi jogszabályok alapján nem az intézményfenntartó központ, hanem az önkormányzat feladata a kérelmező napközbeni ellátását lehetővé tevő feltételek megteremtése, vagyis cukorbetegségének iskolán belüli ellátása. Az intézményfenntartó központ érvelése szerint továbbá egy oktatási intézménynek nincs olyan kötelezettsége, hogy speciális egészségügyi problémára egy arra megfelelő végzettséggel rendelkező szakembert alkalmazzon, a fenntartói feladatokat ellátó központ és az általa fenntartott intézmények feladata ugyanis neveléssel, oktatással és fejlesztéssel kapcsolatos.

Fentiekkel kapcsolatban a hatóság határozatában hangsúlyozta, hogy az Nktv. vonatkozó jogszabályhelyei alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai nevelése-oktatása alapfeladatnak, e gyermekek legeredményesebb fejlődésének elősegítése, valamint a minél teljesebb társadalmi beilleszkedésük megteremtése a köznevelés kiemelt feladatának minősül. A sajátos nevelési igényű gyermekeknek továbbá joguk van ahhoz, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy igényjogosultságukat megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást pedig a szakértői bizottság véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. Tárgyi ügy kiskorú kérelmezőjének - a szakértői bizottság javaslata alapján - általános iskolai tanulmányait kizárólagosan iskolába járással kell teljesítenie. Ez utóbbit alapvetően a gyermek autizmusa indokolja, az autizmussal élők esetében ugyanis különösen fontos a közösségben való részvétel, a szociális készségek fejlesztése. A hatóság - a bírói ítéletet alapul vevő - álláspontja szerint a kérelmezőnek a szakértői véleményben foglaltak alapján speciális iskolai ellátásra nyílt jogosultsága, a cukorbetegségének ellátásával kapcsolatban felmerült probléma így nem az NM rendelet terminusai szerint értelmezhető egészségügyi, hanem az Nktv. szerinti köznevelési jellegű problémaként értelmezhető. Amennyiben a kiskorú kérelmező a szakértői véleményben előírtaknál védett tulajdonságával összefüggésben alacsonyabb szintű oktatásban részesül, az az egyenlő bánásmód követelményét sérti.

Fentiek alapján tehát a hatóság álláspontja szerint az intézményfenntartó központ érvelése mind az NM rendeletre történő hivatkozás, mind pedig a kérdés egészségügyi problémaként történő azonosítása tekintetében megalapozatlan, s mint ilyen, kimentésként nem volt elfogadható. Helyesen azonosított ugyanakkor saját feladatkörét az intézményfenntartó központ akkor, amikor megállapította, hogy feladatai a közneveléssel (neveléssel, oktatással, fejlesztéssel) kapcsolatosak. a hatóság álláspontja szerint ebből is következik, hogy a kérelmező napközbeni ellátásával kapcsolatos problémát éppen a köznevelés rendszerén belül, a köznevelés szereplőinek kell megoldaniuk.

Fentiekkel összefüggésben a hatóság határozatában rámutatott arra is, hogy az eljárás során tett nyilatkozatában az intézményfenntartó központ annak ellenére egészségügyi természetűként azonosította a kérelmező napközbeni ellátásával kapcsolatos problémát, illetve hivatkozott az NM rendeletre, hogy ismernie kellett a bíróság 6.K.34.497/2015/9. számú ítéletében foglaltakat, mivel a hatóság az ítéletet megküldte a részére. Az intézményfenntartó központ azonban az NM rendeleten, illetve egyéb egészségügyi jogszabályokon kívül mással nem tudta alátámasztani feladat-, illetve hatáskörének hiányát. A hatóság felhívása ellenére ugyanis nem csatolt be a közte és a működtető önkormányzat között létrejött olyan tartalmú megállapodásokat, amelyekből arra lehetett volna következtetni, hogy az intézményfenntartó központ és az önkormányzat között olyan feladatmegosztás lenne érvényben, ami alapján a kérelmező napközbeni ellátását az önkormányzatnak kell biztosítania.

Fentiek alapján a hatóság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező mindennapos iskolába járását lehetővé tevő feltételeket (cukorbetegségének az oktatási intézményben történő napközbeni ellátását) az Nktv. rendelkezései szerint a köznevelési, és nem az NM rendelet szerint az egészségügyi intézmény-, illetve ellátórendszer keretében kell biztosítani. Az Nktv.-ben pedig az önkormányzat működtetői feladatai között a krónikusan beteg gyermekek állapotával összefüggő, speciális szükségleteinek megfelelő feltételek biztosítása nem szerepel. Mindebből az következik, hogy a kérelmező diabétesszel kapcsolatos napközbeni ellátását az intézményfenntartó központnak kell biztosítania.

Fentiek alapján a hatóság határozatában megállapította, hogy az intézményfenntartó központ Ebktv. 7. § (2) bekezdésének b) pontja alapján történő kimentése nem volt sikeres, vagyis az eljárás alá vont intézményfenntartó központ nem tudta tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indokát adni annak, hogy a kérelmező cukorbetegségével összefüggő napközbeni ellátását lehetővé tévő feltételek megteremtése nem az ő feladata, így annak sem, hogy e feltételeket a 2014/2015-ös, illetve 2015/2016-os tanév során nem biztosította. A hatóság megállapította, hogy az intézményfenntartó központ a kérelmezővel szemben megsértette az egyenlő bánásmód követelményét azzal, hogy az általános iskola fenntartójaként a 2014/2015-ös, illetve a 2015/2016-os tanévben nem biztosította a kiskorú kérelmező mindennapos iskolába járását, illetve cukorbetegségével összefüggő napközbeni ellátását lehetővé tévő feltételeket. Az eljárás alá vont intézményfenntartó központ ezzel a mulasztásával a kérelmezővel szemben egészségi állapotával (cukorbetegségével) összefüggésben közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmazott, ezért a hatóság megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását és kötelezte az intézményfenntartó központot, hogy teremtse meg annak a feltételét, hogy a kiskorú kérelmező a tankötelezettségét a 2016/2017-es tanévben a rá vonatkozó szakértői véleményében foglaltaknak megfelelően, mindennapos iskolába járással teljesíthesse. A hatóság elrendelte továbbá a jogerős és végrehajtható - az eljárás alá vont adatainak kivételével anonimizált - határozatának nyilvános közzétételét, 60 nappal az eljárás alá vont internetes oldalán a nyitólapról közvetlenül elérhető módon és a hatóság www.egyenlobanasmod.hu internetes oldalán. Fentiekén túl a hatóság az eljárás alá vont intézményfenntartó központtal szemben 300.000,- forint bírságot szabott ki.

A szankció kiszabása során a hatóság figyelemmel volt az eset összes körülményére, valamint mérlegelte az egyéni szempontokat. Tekintettel arra, hogy az intézményfenntartó központ a kérelmezővel szemben azzal sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét, hogy a mindennapos iskolába járását, illetve cukorbetegségével összefüggő napközbeni ellátását lehetővé tevő feltételeket nem biztosította, a hatóság az Ebktv. 17/A. § b) pontjában foglalt szankció alkalmazása körében arra kötelezte az intézményfenntartó központot, hogy teremtsen meg az ahhoz szükséges feltételeket, hogy a kiskorú kérelmező a tankötelezettségét a 2016/2017-es tanévben a rá vonatkozó szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően, mindennapos iskolába járással teljesíthesse. Ennek módját a hatóság nem határozta meg, az intézményfenntartó központ feladata az eset összes körülményének gondos mérlegelésével azt meghatározni, hogy a kötelezésnek milyen módon – például állandó segítő személyzet alkalmazásával – tesz eleget. Az Ebktv. 17/A. § c) (határozat közzététele) és d) (bírság kiszabása) pontjában foglalt szankciók kiszabása során a hatóság figyelemmel volt arra, hogy a kérelmezőt ért közvetlen hátrányos megkülönböztetés régóta fennáll és a probléma többszöri, szülők általi jelzése ellenére sem történt változás a kiskorú napközbeni ellátásával kapcsolatban. A hivatkozott szankciók alkalmazása során a hatóság figyelembe vette azt is, hogy nyilatkozattételre való felhívására az intézményfenntartó központ határidőben nem nyilatkozott, illetve a kért dokumentumokat nem csatolta, későbbi időpontban kelt nyilatkozatában pedig olyan érveket adott elő, amelyekkel kapcsolatban a részére szintén megküldött bírósági ítélet ismeretében nagy valószínűséggel tudhatta, hogy kimentésének alapjául nem szolgálhatnak. Az intézményfenntartó központ nyilatkozatában az alapeljárás során előadott érveit ismételte meg, illetve egészítette ki az önkormányzat felelősségét hangsúlyozva, amiből a hatóság szerint arra lehetett következtetni, hogy a bírói ítéletben foglaltak ismerete sem készítette álláspontjának megváltoztatására, illetve arra, hogy bármilyen kísérletet tegyen a kérelmező napközbeni ellátásának megoldására annak érdekében, hogy a gyermek tankötelezettségét mindennapos iskolába járással teljesíthesse a számára kijelölt oktatási intézményben.

(2016. júliusi döntés)

Az intézményfenntartó központ a hatóság határozatával szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. Jelen összefoglaló elkészítésekor a közigazgatási per még folyamatban van.